

MORT ACCIDENTAL D'UN ANARQUISTA

DARIO FO

(Sangiano, Llombardia, 1926 - Milà, 2016) Dramaturg, director teatral i actor italià guardonat amb el Premi Nobel de Literatura l'any 1997. Estudià arquitectura a l'Acadèmia de Belles Arts de Milà, veient-se obligat a aturar els estudis durant la Segona Guerra mundial, on va donar suport a la resistència antifeixista. En acabar la guerra continuà els estudis i s'interessà pel teatre iniciant-se com a actor el 1950, fent sàtira en programes de ràdio i televisió a la RAI. Posteriorment, es traslladà a Roma a treballar com a guionista en diverses produccions de cinema, especialment del productor Dino De Laurentis. Com a dramaturg va partir nombrosos problemes amb la censura per criticar els interessos dels poderosos mitjançant la sàtira, abandonant la TV el 1968 per aquest motiu. Amb la seva dona, l'actriu Franca Rame, creà el 1969 el grup teatral *Il Collettivo Teatrale La Comune*, establint-se a Milà.

FITXA BIBLIOGRÀFICA

Edició original en italià, «Morte accidentale di un anarchico» el 1970.
Traductor: Guillem-Jordi Graells Andreu, 2022
Edicions de la Ela Geminada, Girona, 2022.
158 pàgines.

RESUM OBRA

El tema gira a l'entorn d'una notícia apareguda a la premsa, segons la qual uns testimonis han vist caure un home des de la finestra d'una comissaria i ha mort en impactar amb el terra. Els mitjans parlen d'una caiguda i que el mort era un terrorista. Els fets històrics reals són que el 12 de desembre del 1969 va haver un atemptat amb bomba a la plaça Fontana de Milà. Giuseppe Pinelli, un treballador ferroviari, escriptor, conferenciant pacifista i anarquista, va ser detingut per la policia i acusat de l'atemptat. El 15 de desembre, va morir impactant a terra des d'una finestra del quart pis de la comissaria on estava sent interrogat. Es va parlar primer d'un suïcidi i després d'una caiguda accidental. *Mort accidental d'un anarquista* es va estrenar el desembre del 1970, una setmana abans del primer aniversari de la mort de Pinelli. L'obra va néixer i es va desenvolupar gràcies als materials trobats pel matrimoni Fo (actes dels judicis, articles de premsa, entrevistes...) i va anar canviant de forma a mesura que les noves notícies contribuïen al coneixement del cas Pinelli: va ser així com del 1970 al 1973 hi va haver tres esborranys de l'obra. La posada en escena de l'obra va costar a Fo més de quaranta judicis en diversos punts d'Itàlia i per evitar problemes d'aquest tipus, va traslladar l'acció de l'obra a Nova York, on als anys vint, havia passat uns fets similars.

COMENTARIS

La seva obra dramàtica utilitza recursos i tòpics de la *Commedia dell'arte* per tal de fer crítica política i social. Utilitza la broma, la mofa, el surrealisme i altres mètodes còmics i satírics del teatre popular italià, revestint-lo d'una particular subtileza còmica. Sovint, hi és present el clàssic personatge del "boig", un bufó clàssic del gènere del clown. El seu estatus de "boig" li permet dir el que d'altres no dirien, recurs que ja feia servir Shakespeare per poder expressar les veritats que d'una altra manera no podrien dir-se. La forma de farsa explicita amb ironia un tema sociopolític de força repercusió en aquell moment.

CITES

Des del moment que el detingut era l'únic ferroviari anarquista de Milà, era lògic suposar que havia estat ell.
[Encara no s'han adonat de quants innocents s'inventen mentides per aconseguir que els detinguin.](#)
Voldrien la revolució, doncs els darem reformes, vinga reformes, els ofegarem de reformes. O millor dit, de promeses de reformes, perquè no les farem mai!

NOTES